

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ПОЛІТИКА ТА ПРАВО
В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПОШУК РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...

23 КВІТНЯ 2024

**Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024**

УДК 32:341.3«364»(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 8 від 28 березня 2024 року)*

П 50 **ПОЛІТИКА ТА ПРАВО В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ПОШУК
РІШЕНЬ** : збірник матеріалів Міжнарод. наук. конф. / за заг. ред.
П. В. Горінова ; Навчально-науковий інститут права та політології
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 23 квітня 2024 р.). – Київ :
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 399 с.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень» містить короткий зміст результатів науково-дослідних робіт наукових, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячено аналізу й оцінці політичних і правових аспектів у контексті воєнного стану, з особливим акцентом на українські реалії та міжнародну перспективу. У збірнику широко представлені теми, що стосуються захисту прав людини, правового регулювання під час воєнного стану, ролі національних та міжнародних інституцій у забезпеченні правопорядку та справедливості. Велика увага приділена питанням соціального захисту військовослужбовців та цивільного населення, особливостям правосуддя в умовах воєнного стану. Дослідження в збірнику відзначаються глибоким аналітичним підходом та різноманітністю методологій, що дозволяють оцінити складність та багатовекторність правових і політичних викликів сучасного світу.

Збірник є джерелом для науковців, юристів, політологів, а також для всіх, хто цікавиться глибоким розумінням сучасних правових і політичних реалій. Він сприяє науковому діалогу, обміну знаннями та досвідом між фахівцями різних галузей, що є ключовим для вироблення комплексних підходів до вирішення глобальних викликів сучасності.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 32:341.3«364»(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MK_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Валентина СТЕЦЕНКО / Valentyna STETSENKO

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

ВЛАДА І СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ДЛЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМИ І МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ

Реалії сьогодення засвідчують низку доленосних проблем, які мають місце у царині забезпечення суверенітету та територіальної цілісності України та у можливостях держави об'єктивно гарантувати реалізацію низки прав громадян, зокрема у сфері охорони здоров'я. Звертаючи увагу на ту обставину, що життя та здоров'я людини є одними із найважливіших соціальних цінностей, вкажемо на ті фактори, які спричиняють актуальність дослідження взаємодії влади та суспільства у напрямі покращення стану справ із організацією охорони здоров'я та безпосереднім наданням медичної допомоги в умовах сучасних викликів:

– по-перше, це порушення після 24 лютого 2022 року багатьох усталених організаційно-правових механізмів організації та надання медичної допомоги всім категоріям населення;

– по-друге, це значний кадровий голод у медичних закладах сходу та півдня країни, спричинений вимушеним переселенням медичних працівників у більш безпечні регіони як всередині України, так і за її межами;

– по-третє, це де-факто уніфікація процесу організації надання медичної допомоги різним категоріям громадян в умовах державної, комунальної, приватної медицини, де реальна медична допомога надається всім громадянам, які за нею звертаються. У цій частині відзначаю функціонування багатьох приватних медичних закладів, власники яких, керуючись у тому числі засадами гуманізму, справедливості, благодійності, нерідко надають медичну допомогу на безоплатних засадах;

– по-четверте, це реальна потреба формування в Україні єдиного медичного простору, де, у сучасних умовах воєнного стану, на єдиних засадах функціонували б медичні заклади різної підпорядкованості та форми власності. Як видається, іншого механізму, який би дозволив забезпечити можливості для різних категорій громадян на отримання медичної допомоги, мабуть не існує.

Традиційно відомо, що суб'єктами права в теоретико-правовому розумінні є учасники правовідносин, тобто носії суб'єктивних прав і обов'язків. Зважаючи на різноплановість медичної діяльності, різноманіття суспільних відносин, що виникають у цій сфері, доцільно розрізняти наступні групи суб'єктів медичних правовідносин:

1. Суб'єкти, що надають медичну допомогу.
2. Суб'єкти, що, отримують медичну допомогу.
3. Суб'єкти, що сприяють наданню медичної допомоги.

В умовах воєнного стану такого роду розподіл залишається актуальним, проте, без перебільшення, він набуває різноплановості. Суб'єкти, що надають медичну допомогу, можуть, як ми вже зазначали, можуть бути державними, комунальними та

приватними. Суб'єкти, які отримують допомогу, – це військовослужбовці, пенсіонери, інваліди, неповнолітні, особи із гострими та хронічними захворюваннями тощо. І, насамкінець, суб'єкти, що сприяють наданню медичної допомоги (підрозділи забезпечення) в умовах воєнного стану теж зазнають суттєвих змін у плані як ресурсного забезпечення, так і механізмів своєї безпосередньої забезпечувальної діяльності потреб медичної сфери.

Механізми взаємодії влади та суспільства в умовах сучасних викликів для охорони здоров'я можуть полягати у самих різноманітних проявах, пов'язаних єдиною метою: зробити кращою та більш гарантованою можливість отримання медичної допомоги. З поміж іншого, такими механізмами можуть бути:

- організаційно-правові кроки, які спрямовані на сприяння та усунення штучних бар'єрів у волонтерській діяльності (митне оформлення, оподаткування, розподіл медичного обладнання, ліків тощо);

- видозміни орієнтирів діяльності органів та управлінь охорони здоров'я на районному та обласних рівнях;

- урахування нинішньої безпекової ситуації при плануванні диспансеризації, евакуації, наданні медичної допомоги;

- чітке усвідомлення того, що кожен організатор охорони здоров'я, медичний працівник, особа, яка сприяє наданню медичної допомоги, – на своєму робочому місці мають прикладати максимум зусиль для досягнення спільного результату, причому ці зусилля нерідко неспівставні із тим, що вони робили у мирний час.

Влада із залученням громадянського суспільства, як видається, має напрацювати та впровадити єдині «правила гри» для життєдіяльності охорони здоров'я в умовах воєнного стану. В основі такого роду діяльності, на наше глибоке переконання, має знаходитись ідея єдиного медичного простору. Ми погоджуємося із авторами ґрунтовного вітчизняного монографічного дослідження з проблематики правових засад формування єдиного медичного простору, які стверджують, що «інтегральним явищем, що здатне покращити стан справ у вітчизняній охороні здоров'я та містить чіткий правовий вимір, виступає єдиний медичний простір, формування якого намагаються здійснити в Україні. Як видається, успішному запровадженню єдиного медичного простору як складного, багатокomпонентного явища перешкоджає відсутність належної науково обґрунтованої концепції його побудови. Це завдання може бути реалізованим за умови застосування комплексного підходу. Однією з підвалин такого роду діяльності може стати формування медико-правової моделі єдиного медичного простору України з подальшим напрацюванням конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства» [1, с. 13].

На завершення зазначу, що всі гілки влади у межах власної компетенції мають робити все від них залежне для того, щоб у взаємодії із суспільством напрацювати організаційно-правові механізми, які в складних умовах воєнного стану зможуть забезпечити організацію та безпосереднє надання медичної допомоги тим громадянам, які її потребують. Незалежно від місця проживання, реєстрації, майнового стану інших подібних чинників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єдиний медичний простір України: правовий вимір : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценка. Харків : Право, 2022. 672 с.